

ŘÍZENÍ PSYCHOSOCIÁLNÍCH RIZIK PRO PRAXI U ZAMĚSTNANCŮ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

MUDr. Vladimíra Lipšová, Mgr. et Mgr. Josef Senčík

SZÚ Praha, VÚBP Praha

„Projekt TL02000286 je řešen s finanční podporou TA ČR.“

Osoby se zdravotním postižením

<https://thumbs.dreamstime.com/z/disability-people-graphics-black-white-related-collection-isolated-white-background-53366778.jpg>

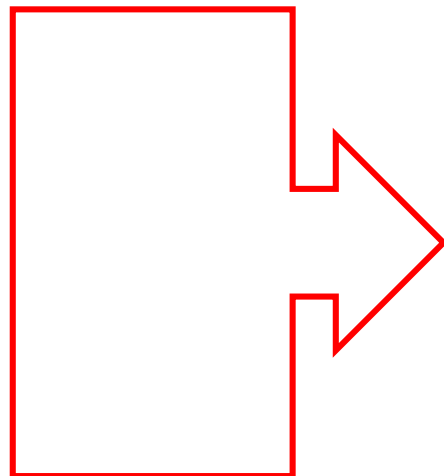
- komplikovanější přístup k získávání a vykonávání zaměstnání
- limitace při volbě povolání i při pracovním výkonu
- potíže mimo pracoviště - vliv na pracovní výkon
- **jiné/dodatečné rizikové faktory** (psychosociální rizika/pracovní stres)
- nemusí být na první pohled zjevné

Osoba se zdravotním postižením - OZP

- osoba, která je orgánem sociálního zabezpečení uznána:
 - invalidní v prvním, druhém nebo třetím stupni
 - osoba zdravotně znevýhodněná
- **Zákon o zaměstnanosti - č. 435/2004 Sb.**

Zdravotní postižení

- tělesné
- mentální
- duševní
- smyslové
- kombinované

činí osobu závislou na pomoci jiné osoby

- dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav (déle než 1 rok) - 4 stupně závislosti
- **Zákon o sociálních službách - č. 108/2006 Sb.**

Osoby se zdravotním postižením - OZP

- v ČR – **514 700 osob** v produktivním věku
- v pracovním procesu – **39,9 %**
- plný úvazek – 2/3 pracujících ID (více muži, mladší 50ti let)
- změna práce kvůli zdravotnímu postižení – 39 %
- potíže s hledáním zaměstnání – 41 %

- diskriminace kvůli zdravotnímu postižení - **10,4 %**

(VŠPO, ČSÚ 2019)

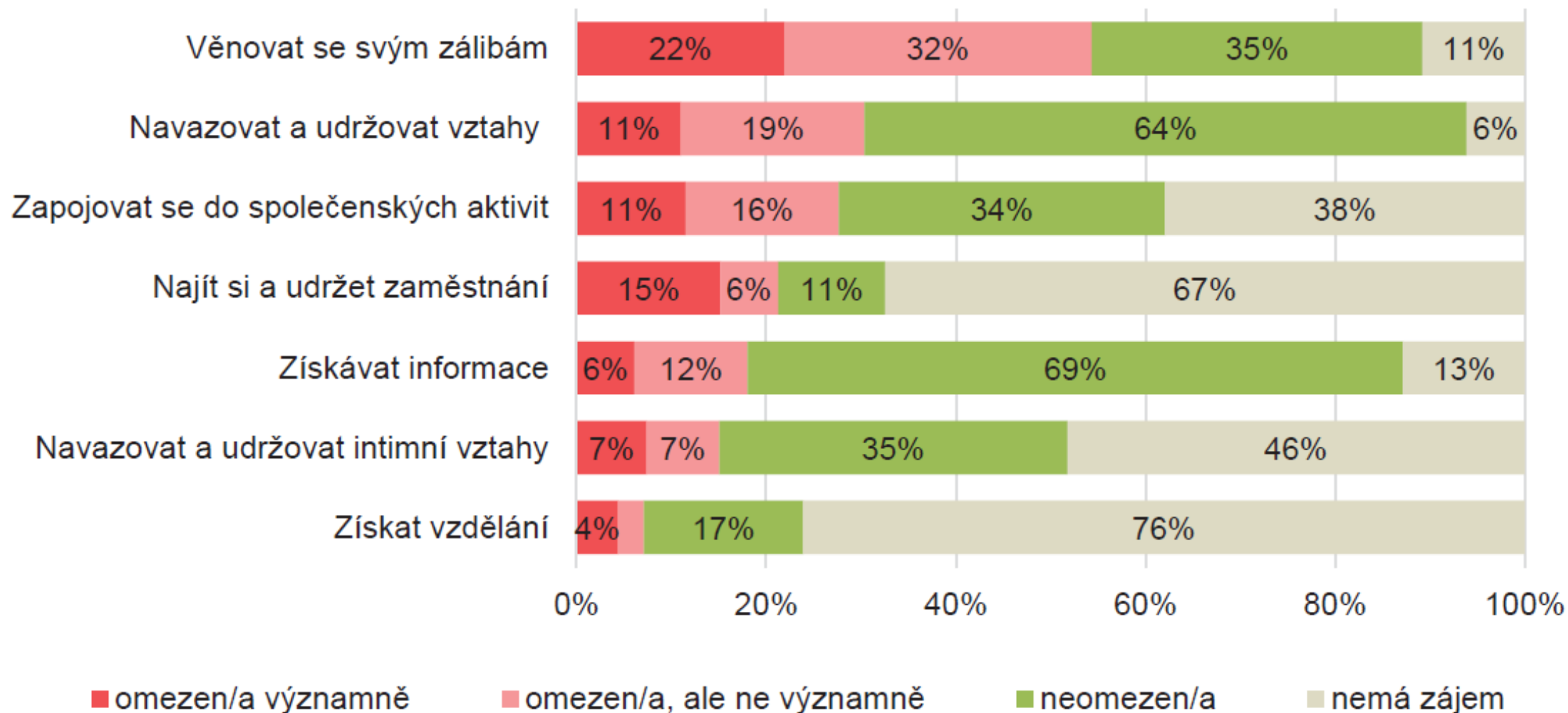
Podpora zaměstnávání OZP

- pracovní rehabilitace (individuální plán, sestavuje ÚP)
- chráněné pracovní místo – každý zaměstnavatel (příspěvek od ÚP, 3 roky)
- zaměstnavatelé na chráněném trhu práce (více než 50 % OZP)
 - příspěvek na mzdy/platy
 - náhradní plnění (evidence MPSV/ÚP – 1746 subjektů)
- každý zaměstnavatel – právo na poradenství a součinnost od ÚP
- každý zaměstnavatel (> 25 zaměstnanců) – povinnost zaměstnat 4 % OZP

Problematické oblasti zaměstnávání OZP – NRZP ČR

- často zaměstnávání na omezenou dobu, sezonu, apod.
- OSVČ – zcela mimo statistiky
- nezaměstnanost u OZP - jen u evidovaných na ÚP
- ID III.st. – se nesmí registrovat na ÚP jako uchazeč, pouze jako zájemce
- prostorové řešení - jen stavby po r. 1995 (průchod/průjezd invalidního vozíku 80cm)
- požární předpisy – nutnost evakuačního výtahu nebo evakuačních vaků
- minimální možnosti poradenství

Další problematické oblasti života OZP

„Řízení psychosociálních rizik pro praxi u zaměstnanců se zdravotním postižením“

- projekt TA ČR, 2019 - 2021
- VÚBP a SZÚ
- Cíl: vytvoření **certifikované metodiky** pro monitorování a řízení **psychosociálních rizik u zaměstnanců se zdravotním postižením**

- získání lepšího vhledu do pracovního života OZP
- lépe porozumět jejich potřebám
- zlepšení možnosti pracovního uplatnění OZP

ŘÍZENÍ PSYCHOSOCIÁLNÍCH RIZIK
PRO PRAXI U ZAMĚSTNANCŮ
SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Pilotní dotazníková šetření

- 2019
- v podnicích zaměstnávajících více než 50 % OZP
- návrh dotazníků:
 - pro zaměstnance (19 otázek, škálované odpovědi)
 - pro střední management
 - pro vedení podniků

Dotazníky pro zaměstnance/střední management

Spektrum psychosociálních rizik + specifika OZP:

- přístup na pracoviště, pracovní pomůcky, tempo, přestávky
- využití kvalifikace, schopností, samostatné rozhodování
- zajímavá práce, vede k dalšímu vzdělávání
- spravedlivé hodnocení, dostatek času pro rodinu
- vztahy na pracovišti
- ohrožení slovním/fyzickým násilím, šikana
- celková spokojenost s prací

Dotazníky pro vedení podniků

- nemocnost
- fluktuace
- sociální atmosféra (komunikace)
- řízení stresu
- role pracovnělékařských služeb
- pracovní prostředí
- legislativní nastavení zaměstnávání OZP
- spokojenost se zaměstnáváním OZP

Průběh pilotních šetření

- osloveno 6 firem poskytujících náhradní plnění
 - 2 společnosti - žádné vyplněné dotazníky
 - celkem dodáno 61 dotazníků ze 4 firem
-
- 1. firma: organizace zdravotní péče a poskytování produktů a služeb
 - 2. firma: vývoj, výroba a distribuce v oblasti doplňků stravy
 - 3. firma: služby profesionálního přepisu online
 - 4. firma: úklidové služby

Respondenti

- 61 osob
- 64 % mentální (duševní) postižení – 1 firma, identické odpovědi – **VYŘAZENO**
- 13 % tělesné postižení, 7 % zrakové, 3 % vnitřní onemocnění, 10 % kombinované

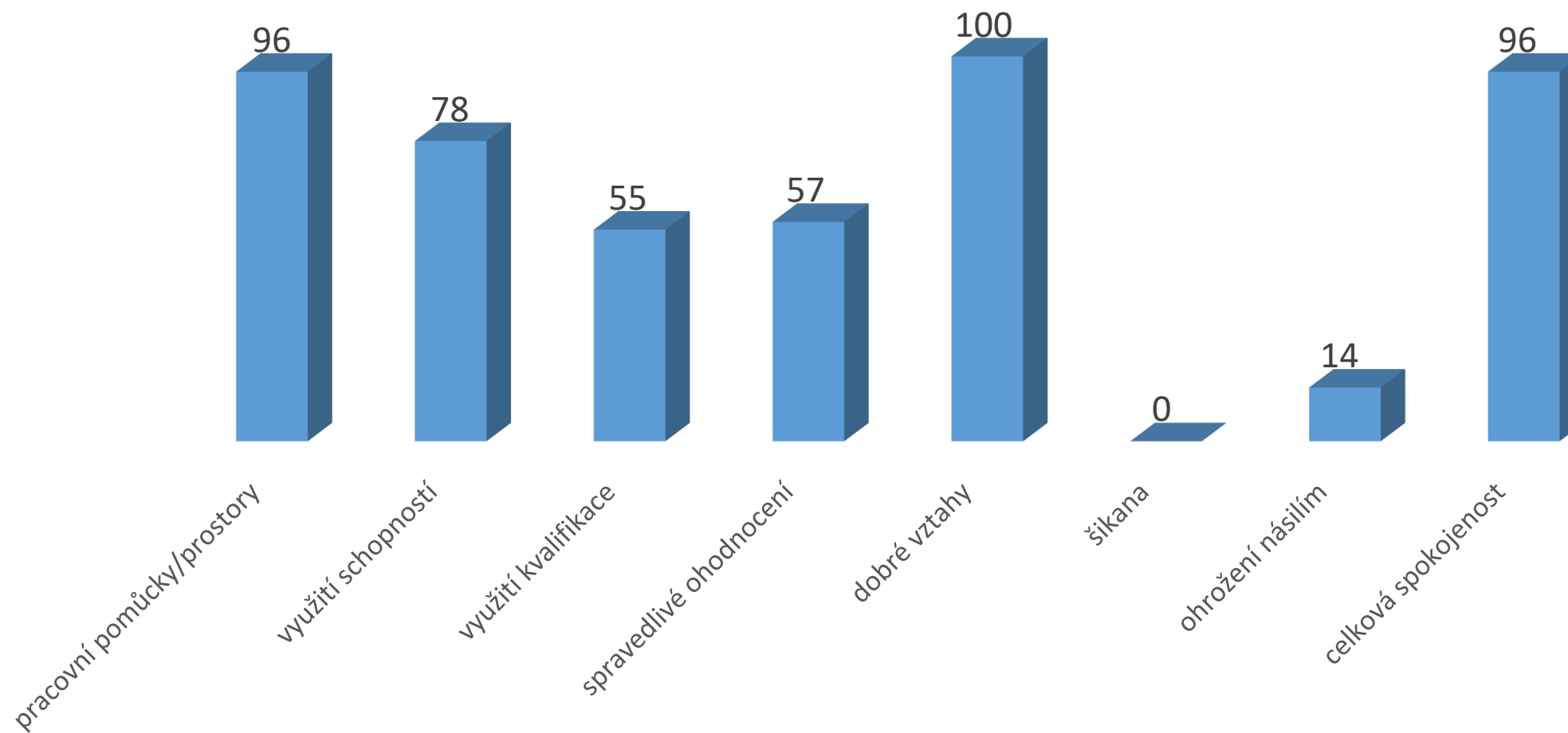
Vyhodnoceno:

- 22 dotazníků - 19 žen, 3 muži
- 59 % respondentů - ve věku 30 – 49 let, středoškolské vzdělání s maturitou
- 18 % respondentů - středoškolské vzdělání bez maturity
- 18 % - vysokoškolské vzdělání
- 32 % - invalidita třetího stupně

Výsledky pilotních šetření (ANO, %)

ŘÍZENÍ PSYCHOSOCIÁLNÍCH RIZIK
PRO PRAXI U ZAMĚSTNANCŮ
SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

I. fáze šetření

- 2020 - z důvodu epidemiologické situace přesunuto na podzim
 - podzim – rozhodnuto o elektronické komunikaci

Metodika oslovení firem:

- SZÚ - zřízení emailové adresy setreniOZP@szu.cz, VÚBP – využití stávající adresy člena pracovního týmu
- jednotný dopis oslovující vedení podniků se žádostí o spolupráci
- příloha emailu – dotazníky, v textu link na elektronické vyplnění
- oslovení firem ze Seznamu dodavatelů náhradního plnění
 - na stránkách Úřadu práce (MPSV)
- <https://www.uradprace.cz/web/cz/seznam-dodavatelu-nahradniho-plneni>

Respondenti I. fáze šetření

- Seznam dodavatelů náhradního plnění
 - 1 758 dodavatelů
- oslovení každé organizace zaměstnávající **více než 20 OZP**
- SZÚ postupuje po směru abecedy
- VÚBP od konce abecedy
- Pokud nelze dohledat emailový kontakt – firma není oslovena

- **Cíl:** oslovit všechny dostupné firmy (zaměstnávající **více než 20 OZP**)
- urgence odpovědí 1x týdně
- dosud osloveno 130 firem

Vyhodnocení:

- zatím neprobíhá

Softwarový nástroj

- aplikace pro informace a osvětu
- zmapování a vyhodnocení psychosociálních rizik:
dotazník + automatické vyhodnocení
- databáze k zaměstnancům se zdravotním postižením
informace o výsledcích pro zaměstnavatele (záleží na počtu
zaměstnanců)
postupná tvorba databáze – dle NACE, katalogu pozic, postižení, ...

Probíhající a navazující fáze projektu

- 2020 - úprava a finalizace dotazníků
 - I. fáze šetření
 - práce na softwarovém nástroji
- 2021 - II. fáze šetření
 - softwarový nástroj
 - ukončení projektu
- 2022 - prezentace certifikované metodiky, souhrnné výsledky

Závěr

- OZP:
 - ČR – **514 700 osob** v produktivním věku
 - komplikovanější přístup k zaměstnání i k životu – vliv na pracovní výkon
 - 10,4 %** diskriminace kvůli zdravotnímu postižení
 - 67 % nemá zájem najít/udržet zaměstnání
 - psychosociální rizika ??**
- Pilotní šetření:
 - nízké využití kvalifikace
 - pocit nedostatečného ohodnocení práce
- 2020: I. fáze šetření – **probíhá elektronicky**
- 2021: II. fáze šetření + softwarový nástroj
- 2022: **certifikovaná metodika** řízení psychosociálních rizik u zaměstnanců se zdravotním postižením

Děkuji za pozornost

vladimira.lipsova@szu.cz

„Projekt TL02000286 je řešen s finanční podporou TA ČR.“